

95 esztendő s lenne Fricsay Ferenc

Szerkesztő: Veisz Gábor 2009. augusztus 9.

Hangverseny-különlegességek című sorozatunkban a karmesterre emlékezünk, aki ma lenne 95 esztendő s. Fricsay Ferenc 1914. augusztus 9-én, Budapesten született. A Zeneakadémián Bartók, Kodály, Dohnányi és Weiner voltak tanárai. Tanulmányainak befejezése után 1934-től 1944-ig Szegeden a helyi honvédzenekar, a Filharmonikus Zenekar és a Városi Színház karmestereként működött.

1938-tól állandó operatársulatot szervezett. Ekkor Tóth Aladár ezt írta róla: "A diadalmasan előretörő komoly vidéki zenekultúra ifjú harcosa". Erről az időről Fricsay így beszélt: "...katonazenekar vezényletét vállaltam Szegeden, Magyarország második legnagyobb, 160 ezer lakosú városában. Elődöm Budapestre költözött, mert nyugdíjba vonuló apám örökébe lépett, és így betöltetlen volt szegedi posztja. Egyidejűleg - az 53 pályázó közül - a filharmónia karnagyává is megválasztottak, és ez számomra még fontosabbá vált, mint az előbbi tisztség. Nemsokára zászlós, hadnagy, főhadnagy, majd végül százados lettem. Természetes, hogy egyenruhában kellett járnom, és kard csüngött a bal oldalamon. Őszintén szólva ez utóbbit csak nehezen tudtam elviselni. Amikor a szegedi filharmonikusokat átvettem, csak 260 bérletesünk volt. Még ma is büszke vagyok arra, hogy tízévi szegedi működésem alatt számuk kétezerre nőtt. Az évente 12 hangversenyen olyan vendégkarnagyok is felléptek, mint Dobrowen, Mengelberg, és szólistaként Dohnányi, Thibaud, Cortot, Szigeti és hasonlók. Felejthetetlen emlékek fűznek Bartókhoz, akivel együtt léphettem föl néhányszor. Második szegedi évemben vezényelhettem a városi színház operaelőadásait is. Így ezt a »mesterséget«, szervezetileg is, alkalmam volt alaposan megismerni."

Első fellépéséről így írt a Délmagyarország, 1934. november 27.-én: "A Lehár-napok méltó és szép befejezése volt a filharmonikusok vasárnapi hangversenye. Ezen az esten mutatkozott be az új karmester is, a fiatal Fricsay Ferenc. Hálás volt a feladat és jól sikerült bemutatkozása. Nagyon ambiciózusan, nagyon muzikálisan, minden részletre kiterjedő szeretettel dirigálta a Lehár-műveket. Különösen ügyesen és ízlésesen építette fel a pianók halk sejtelmességéből kipattanó és felviharzó témákat, amik azután éltek és ujjongtak, mindössze a tempóját kellett volna helyenkint több temperamentummal fokozni. Ezek azonban nem hibák és mi sok reményt fűzünk az ifjú karmester jövőjéhez. A közönség melegen köszöntötte Fricsayt."

A német megszállás alatt bújkálni kényszerült, majd a háború után folytatta pályafutását. A nemzetközi hírnevet Gottfried van Einem Danton halála című művének bemutatása hozta meg neki, az 1947-es Salzburgi Ünnepi Játékokon. 1948 és 1952 között a berlini Deutsche Oper, illetve a RIAS szimfonikus zenekar vezető karmestere, 1954-55-ben a Houstoni Szimfonikusok vezetője, 1956 és 1958 között a müncheni Staatsoperben dolgozik, majd 1960-tól ismét Berlinben. Utolsó koncertjét 1961. december 7-én adta, Londonban. 1963. február 20-án rákban hunyt el, Bázalban. Az 50-es évektől haláláig készített felvételeket. Lemezre vette Mozart nagyoperáit, számos Beethoven-művet, valamint Bartók-darabokat. A felvételeket a mai napig rendszeresen újra kiadják. Elsősorban a bécsi klasszikus zene és az olasz operák, valamint Muszorgszkij, Liszt, Berg és Bartók műveinek tolmácsolásában volt kiváló. Ma a Müncheneri Herkules teremben, 1960. november 24.-én megtartott hangversenyét közvetítjük. Ezen az estén a Bajor Rádió Szimfonikus zenekarának élén állt. Az est szólistája pedig Fischer Annie zongoraművész volt. Bartók III. zongoraversenye és Csajkovszkij VI. szimfóniája hangzik el.